

✠ ПОГАНАЈ БОГЪ

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOW

4./5. číslo

Budyšin, apryl/meja 1961

Lětnik 11

Witaj Chryšće Zbóžniko!

Budź mi, Jezu, powitany,
Z rowa horje zbudženy,
Žiwy, krasny wohladany,
K twojim lubym přišoť sy.
Ow, kak rjenje klinčeše,
Hdyž twój ert jich strowješe.

Witaj, ow rjekń: Měr budź z wami!
Našim dušam luboznje.
Wjercho žiwy, měj tež z nami
W našim stysku sčerpjenje.
A štož widziš zemřete,
To čiń žiwe za tebe.

Moje hrěchi su, kiž stróža
Mje we mojej wutrobje,
Mojej woči njezamóža
K tebi hladać we měrje.
Wěra husto wostabnje,
Njeměr w duši wostanje.

Dha wšak twoje swjate rany
Njeh su měrna chowanka
Za mnje stajnje namakane,
Hdžež so pokoj dóstawa.
Twojej ruce překlótej
Njeh mje w měrje zdžeržitej.

Twoji tam či podawachu
Jědź, kaž wot nich žadaše,
Dokelž hišće njewěrjachu
Tajke wulke wjesele:
Zo bych ja rostł we wěri,
Džěl ty twój chłěb sobu mi.

Njeh twój swjaty Duch mi dawa,
Jezu z rowa stanjeny,
Zo je moja wěra prawa
A sym poľny nadžije,
A wot tebe, hdyž ja mru,
„Měr budź z tobu“ zasłyšu!

Jerichowska róža

„Jutrownu róžu“, „róžu žiwjenja“ a „kwětku z morwych stanjenja“ su ju tež mjenowali, a to zawěrnje z poľnym prawom. Pola njeje je žiwjenje, smjereć a stanjenje z morwych na dźiwapolne wašnje spóznać. Jeje domizna je Swjaty kraj. Tam wona rosće na chuduškej zemi. Na drobnym, ceńkim stwjelěku so koleba kwětko — na róžu podobna — a jeje kćenja so kaž halužki łopješkuj a maja běže a čerwjene dypki. Tak wona tam steji, zwjetša na suchim pěsku, a pyši puscinu. Włóžnota w powětrje a rańša rosa jeje lačnosť syćitej. Po času hinu jeje kćenja a so přeměnjeja do maľych trukow z drobnuškim symjenjom. A skónčnje kwětko zwjadnje a steji tam jenož hišće ceńki, suchi prućik.

Tola potom přińdže čas, zo z Libana přez Genecaretski jězor sylne wětry přichadžeja. Wětr wotemřetu rostlínku wutorhje z mjehkeho pěska a wotnjese ju; při tym ju wjerći a mjeta, zo so jeje symješka do wšěch kóncow roznjesu. Z toho potom zaso nowe róžički zakčěja. (2. str. dale)

Růžička je svoju winowatosć dopjelnila, je dostužila a hišće dobre symjelnila, je dostužila a hišće dobre symjelnila. Jeje wosud pak njeje z tym hišće douučerpany. Wichorojty čas je nimo, a wětřik je morwu rostlinku něhdže na wložnym blečku pusteje krajiny, w někajkim dólčku ležo wostajil. Tam wona nětko leži, swoje žiwjenčko je wudychala, tež wšitke symješka je po puću zhubila, je jenož hišće wuschnyte a zesušene stwjelčko, kotrež drje bórže na próch a popjel rozpadnje. Tola nawopak so stanje! Něžne koruski počnu so zaso hibać, a hałužki, haj, cyta růžička zaso stawa a počina so znowa zelenić a znowa zakčěwa. Je „stanyla z morwych“, běše morwa a je so zaso wožiwila.

Runamy so my čłowjekojo tutej Jerichowskej rōzi? Bōh Knjez je nas kaž tež tute rōze stworił, runja jim so nasycamy a napojamy ze žohnowanej njebieskej rosu, zo bychmy jemu k česći zakčěli a plody njesli. A hdyž nas potom budže jónu smjerć ze swojimaj šerokimaj křidłomaj zawožděć, budžemy tež my z korzjom z tutej chudeje zemje wutorhnjeni, zo bychmy so tež w smjerći tutej mólčkej růžičce runali. A hdyž nas potom něhdy Boži swjaty Duch wubudzi, tak tež my runja Jerichowskej růžičce wotućimy — tola nic, zo bychmy znowa zahynili, ale k nowemu lěpšemu a wěcnemu žiwjenju.

Spočatk čerpjenja

Hdže je so Chrystusowe čerpjenje započalo? Hdyž wo tym přemysluješ, dopoznaješ na kóncu, ze je so to hižom na samym spočatku Jezusowego žiwjenja stalo: čerpjenje Jezusowe so započina w **žobje Betlehemskim**: přetož tudy so započina stawizna, za kotruž plaći slowo: „Wón přinǎdže do swogeho a čí jeho njesu jeho přizwali.“ Slowo hodowneje powěše „Přetož njemějachu hewak žanoho ruma w hospodze“ je zdobom wulkotny a mócný tekst za Cichi pjatk: za njeho njebě žanoho drugeho městna w hospodze tutoho swěta hać na křihu!

Njebudž zły wotročk

Přjedy hać poda so misionar Williams domoj na prózdny, swjećese ze swogej wosadu na kupje Rarotonga (w Čichim oceanje) hišće raz swjate Bože wotkazanje. Jedyn za druhim klečeše před wołtarjom. Nadobo pak jedyn z nich stany a wuǎdže z cyrkwyje. Nichto njewědžeše, čehodla. Hišće wjetše běše hōdančko, jako přinǎdže samsny čłowjek po chwílce zaso wróćo a so znowa před wołtarjom poklakny. Po Božej wječeri so misionar jeho prašeše, čehodla je to činił. A muž jemu wotmołwi: „Jako so poklaknych, widžach, zo pōdla mje muž kleči, kiž je před někotrymi lětami mojeho bratra zabił. Tehdom smōj wobaj hišće pōhanaj byłjo. A ja sym sej po našim starým wašnju přisahał, zo budu so na nim wječić. A nětko wuhladach tohole čłowjeka nadobo pōdla sebje a tuž mje přemō stara hida. Tohodla sym stanyl. Wonka pak so dopomnich, zo je so Knjez Jezus za swogich mordarjow modlił, a potom so tež dopomnich na přirunanje

wo złym wotročku, kotrež je Jezus jónu powědał. A mi běše nadobo, jako bych chcył samsny puć hić kaž tón zły wotročk: swojemu winikej njecham wodać, Boha pak ja prošu, zo by mi moju winu wodał. Ze strōžlemi myslach na kōnc tutoho přiruna-

nja, hdžež so wo złym wotročku praji, zo bu wōn čwēlerjam podaty, dokelž njjechaše swojemu towaršej wodać. Ja so pomodlich a přiǎdžech zaso wróćo k Božemu blidu, dokelž běch tomu, kiž je mi mojeho bratra skōncował, wodał.“

Zapowědženy jutrowny kěrluš

Konrad bydleše w jednej wsy wosrjedz wuhlowych jamow. Bědženje wo wšedny chléb, politika a druge starosće wšedneho dnja běchu ludžom zabyć dale, zo Bōh na nich čaka. Wjesny farar njeměješe dosć mocy, zo by to přeměnił. Hdžež wōn z ludžimi do rěčow přiǎdže. scáhowachu jenož ramjeni a njedowěrliwje na njeho hladachu. Tež wjesny wučer so podarmo bědžeše, zo by swogim džěćom hišće kusk wěry a pokoja wuchował. Konrad běše najstarši w šuli, běše derje wobhonjeny wo wšém móžnym a chodžeše druhdy tež na politiske zhromadžizny. Tam wjele nazhoni a tuž bu bórže hłowa swogje šulskeje rjadownje. Tola to njebě to, štož je jeho hnulo, so přeciwo wučerjej stajić.

Konrad běše wostał sprawny kadla, kiž rady swogim towaršam pomhaše a kiž běše skradžu tež hordy na to, zo smědžeše po jutrach ze swogim namom do podkopkow na džělo chodzić. Ale wōn zběhaše so přeciwo tomu, zo njemōžeše sej dobrowolnje, po swogej woli wupytać powołanje, dokelž běštaj staršej chudaj. Za čichim wašnjom swogeho wučerja widžeše jenož falšnosć a tak bu jeho wojowanje přeciwo wučerjej wojowanje přeciwo tamnemu swětej, kotryž so lěpje měješe hać wōn.

Jeho wotchad ze šule njeběše rjany. Wučer bě postajil, zo maja tež čí šulerjo, kiž buchu pušćeni, k jutram kěrluš „Chryst je z rowa stanyl“ sobuspěwać. Konrad běše to hnydom wotpokazał a jako so jeho wučer prašeše, čehodla, wotmołwi, zo je to něšto za druhich, za bohatych. Byrnjež běše Konrad wočakował, zo so wučer nětko roznjemdri, njesta so nič. Wučer jenož rjekny: „Ty wěš, Konrado, zo je Chryst za nas wšitkich wumrěł a zaso stanyl, za wšěch bjez rozdžěla. Ja čí njepřiju, zo by so hdy raz k njemu wołać dyrbjal, dokelž će wōn njecha z čmoweho šachta pušćić.“ Konrad bě zblědnył a mjelčał.

Nimale lěto bě so minylo, Konrad jězdžeše wšednje do šachta a dyrbješe tam kopać, hdžež hižom někotre dny dołho drjewo, kotrež měješe wjerch džeržeć, knyskotaše. Hewjer hanješe, zo by lěpje bylo, pod cyrkwju dale kopać, přetož tak njebychu předaloko do njebies měli, jeli so podkopki sypnu. Tu so Konrad dopomni na lońše lěto, na wučerjowe slowa a jako so domasa, zo je džens jutrowna sobota, bu jemu džiwno wokoło wutroby, a přemyslowaše.

A nadobo zawrjeskota něšto a wjerch so sypny, swěca w jich lampach hasny a woni sami buchu do rōžka čisnjeni. Jenož pomału jim swiataše, zo drje běchu sej žiwjenčko wuchowali, ale zo běchu zawrjeni, hłuboko w jamje zawrjeni. Jenož mały kućik běše jim zwostał a njemějachu

nadžiju, zo budže jim powětr dosahać. Njewědžachu tež, kak daloko je jich překopk zasypjeny. A najhōrše bě, zo njemōžachu sej sami pomhać, dokelž bě wšōn jich grat zhubjeny a njewědžachu džěn tež, do kotreho kōnca bychu ryc dyrbjeli. Wšitcy pjećo mjelčachu.

Nadobo pak poča jim Konrad powědać wo tym, štož bě so runje před lětom stalo. Njewuwostaji nič, powědaše, kak je so spjecował, kěrluš sobuspěwać a kak je jeho wučer warnował a zo je so to runje před lětom stalo. Čim wjace powědaše, čim čěšo bu jemu wokoło wutroby. Wōn so čuješe wina na tymle nježbožu a wobskoržowaše sebje sameho. Sebje, dokelž běše tale pokuta za njeho sameho wotmyslena, a nětko dyrbjachu tež jeho towaršojo sobu čerpjeć. Woni wšak spytachu jeho změrować, tola Konrad so njeda zamylić. Přeco hlubšo a zasaklišo so do njeho ryješe mysl, zo je wōn sam, jeniće wōn wina na nježbožu a zo dyrbi so nětk tež wo wumōženje starać.

W tym času pak rujachu wonka sirenny a chrobli mužojo spytachu so předobyc k wobohim zawrjenym towaršam, byrnjež bě mało nadžije, jich žiwych namakać. Po stach stejachu ludžo před jamu a čakachu na powěšć, a z kōdžej hodžiny nadžija wotběraše a zrudoba přiběraše. Farar běše w cyrkwi swěčki zaswěcił a so tam za zawrjenych hōrnikow modleše. Wučer steješe na kerchowje wosrjedz džěći. Tež wōn mysleše na wonu hodžinu, runje před lětom, wo kotrež njětko Konrad swogim towaršam powědaše.

Konrad a čí tamni štyrjo zadwělowani sluchachu, hać so jim něchtō njebliži. Ničo njebě slyšeć! A jako tam tak mjelčicy sedžachu, poča Konrad nadobo, jako by chcył to nachwatać, štož bě před lětom skomdžil, spěwać, z wōtrym a jasnym hłosom: „Chryst je z rowa stanyl a ze wšěj martry čahnył.“ A tamni spěwachu sobu! Přeco znowa a přeco zaso spěwachu samsny kěrluš. A byrnjež jim tež hłowa kazała, z drohotnym powětrom lutować, tak tola jich wutroba sylnišo do wumōženja wěrješe. Dołho su takle spěwali, doniž jich hłōsy njewoslabichu a wšitcy pjećo do womory njepadžechu.

Jako Konrad po někotrych hodžinach zas wotući, běše wokoło njeho swětlo. Ležeše w bělym ložu a njedaloko njeho jeho towaršojo. Při nim sedžeše stary wučer a jemu pomału powědaše, zo su džěći w starým překopku wokoło lažyłe a jich spěwać slyšaše. Tuž su džělaćerjo potom tam dale ryli a jich bjez wědomja namakali. Konrad běše přestłaby, zo by rěčeć mōhl, tola wšōn džakowny zhladowaše na wučerja. — Nowy džěn Konradowego žiwjenja so započa.

Marja Madlena

Slónco pari. Marja Madlena to nječuje. Jeje noze stej sprócněj. Marja Madlena to nječuje. Tak wjele čłowjekow je do koła wokoło — a tola je tak trašna čišina. Jenož čiche stonanje je wot h-rjeka słyšeć. To jej do wutroby rěza. Wšu bolosć tež wona sobu čerpi. W tutej hodzinje može tež jenož bolosć knjezić:

Što je to do rumplowanja, jako by něchtó z porstami bubnował? Marja Madlena hlada. Widzi, zo su so štyrjo wojacy romskeje straže wokoło bubona zléhali a zo praskaja kóстки na čelacu kožu. Zdobom tež wuhlada Jezusowu suknu. Jedyn z wojakow je swoju prawicu do njeje zaryl. Tola tež či tamni přeco zaso do njeje hrabaja, zo bychu pruwowali hódnosť platu a zatkanych mustrow. Tale suknya, to je drohoćinka. Kóždy z nich by ju chcył měc.

A dokelž njechadza ju roztríhać kaž zwjeršnu suknu, tuž wo nju losuja. Přeco spěšnišo létaju kóстки.

Marji Madlenje woči sylzujetej. Njeje dha Knjěz hač naposledk we njej chodzil, w sukni, kotraž běše jeje lubosće dar a jeje rukow dželo? Swoju džakownosć bě do njeje zatkala, tehdom, jako bě ju Knjěz wot žalostneje wobsydnjenosće wuhojil. Kak jara bě so tehdom starosćila, zo wón ju njepríwozmje! Ale wón drje je wědzał, zo so wona njeje hinak jako wučobnica móhla wopokazać hač na tajke jednore wašnje — a wón je so suknu woblekl. Tale suknya je však poprawom jeho jeničke zemske wobsydstwo bylo, kotrež běše někak něšto hódne.

A potom je tu zaso bolosć. Z blédym woblíčom zhladuje na kříž. Wona tu je a može tu jenož wostać. Wjace činić njemóže. Hakle, jako wón hłowu chila a mrěje, ju wótry plač tamnych žónskich do woprawdžitosće wróco storhnje.

Byrnjež je tež ju zrudoba zajała, je wona zrazom ze wšech sonow wubudžena. Wón je morwy, wón, kotrehož je lubowała. Čehodla so njeje wobarał? Čehodla žadyn džiw, zo by so wuchował? Čehodla njeje jemu Bóh na pomoc přišol? Wšě jeje nadzije, kotrež běše hišće skradžu měta, běchu rozpróšene. Zo je Jezus wudychał, to to je přesurowa wěrnosć za nju, a tuž tež njemóže wěrić wšěm rěčam, zo wón zaso stanje. Wona znajmjeńša to njewěri a na to myslí, zda so jej njetrjebawše.

Hromadu z tamnymi žónskimi bě so čapnyla na zemju, trochu dale hač přjedy, dokelž běchu je wojacy z wotprawišća wuhnali Z hroznymi słowami běchu jim kazali, zo maja so z prócha měc. Tola wone wostanu. Spodźiwne to je a byrnjež wona hnydom

wšě tajke mysle wotpokazuje, čuje so Marja Madlena nětko zbožowniša, dokelž je wón wšě čwěle přetrał.

Napjata sedzi Marja Madlena na coplej zemi a čaka na swoju hodzinu. Jenož z jednym wuchom słuha na to, štož sej žónske šukotaja. A wone so strachoiwje prašeja, hač drje so zamóžnemu Jezusowemu přečelej, radnemu knjezej Józefej z Arimatije, poradží, zo jemu bohót Knjězowe čelo přewostaji. Jeli nic, potom je wěste, zo by jeho něchtó wjace njenamakał. Wšako su jutry před durjemi, a to je dosć přičiny k tomu.

Marja Madlena je swojej woči na křížowaneho zložila. W tutym čele, kotrež tam na rukomaj a nohomaj přibite wisa, njemóže wona při najlépšej woli wjace žiwého čłowjeka Jezusa spóznac. Wón je jej zdaleny. Jenož jeje lubosć je hišće mosćik mjez žiwym a morwym Jezusom. Jeje swěrnosć jej zakazuje, so tutomu žadławemu napohladej zmynić, tež potom nic, hdyž jedyn z wojakow na přikaz stotnika swoju hlebjú do Knjězoweho čela zakałny, jako by so chcył přeswědčić, hač je Jezus woprawdže wumřel.

Ně, samo tež potom nic — wón je morwy. Byrnjež je zrudna, tak je tola tež wjesoła, zo jeho nětko wjace krjudować njemóžeja. Z hórkosću sej mysli: Ma tež něšto na sebi, prawje morwy być. Tak potajkim tudy na zemi skončiči, hdyž sy sej smilnosć a dobroćiwosć za zakon swojeho žiwjenja wuzwolił. Kak wjele ludži je wón tola wuhojil! Komu njeje wón wšitko pomhał! Komu njeje wšitko hrěchi wodał a žiwjenje znowa darił! Hdze či su? Čehodla njeju jeho wuswobodžili? Su tež woni sobu rjejili: „Daj jeho křížować!“? Po wšěm zdaću ma lubosć na tutej zemi přeco wumřec. Hdyž chceš žiwy wostać, dyrbiš kaž tajki čert być, kaž tónle wyši měšnik

Kajfas a jeho přichodny nan Hanas abo tajki bojaziwce kaž Poncius Pilatus abo tajki wbohi čłowječk kaž wona sama. Marja Madlena wótre zaplakny, ze zrudobu a z hněwom . . .

Někotre hodziny pozdžišo sedzi wona při rowje swojeho Knjeza, Jozef z Arimatije je sej wot bohota jeho čelo wunuzował a we swojim kamjentnym rowje pochował, we swojej zahrodze njedaloko Golgaty.

Je w nocy. Tola Marja Madlena nječuje jeje miłosć a njewidzi blyšč slěbornych hwězdzičkow. Je přespróčna. Ale zo by nětko spać móhla, to jej do mysli njepríndže. Spochi hlada na wulki kamjeň, z kotrymž je row zastajeny. Tak wona morwego stražuje. Njedyrbjeli tu najnadobniši a najmóćniši ludžo swěta być, zo bychu pře tutoho najwjetšeho ze wšech čłowjekow plakali? Wona samalutka jow sedzi — zrudne to znamjo za to, što lubosć na swěće plaći. Samo wučobnicy su Knjeza wopuščili.

Tak so nóc minje. Slěborny blyšč hwězdzičkow woteběra. Přenje ranše zerja připowědaju nowy dzeń. Lědma, zo je slónčko swoje přenje pruhi do zahrody posłało, počina so hižom wšitko hibać. Crjóda Farizejskich so pomału a chabłajo rowej bliži. Hižom rano zahe běchu bohota nadběhowali, zo ma tola na tři dny stražu postajic, zo njeby něchtó čelo kradnyć móhl a zo so njebychu zaso wožiwile wšitke rěče wo stanjenju z morwych. Pilatus běše jim dweju wojakow sobu dał, kotraž so nětko před row stupitaj. Mjez tym či Farizejcy kamjeň zazygluja. Jako zaso ze zahrody džeja, wuhladaja Marju Madlenu tam sedžo. Kazaja jej ze zahrody. Tuž scicha woteďže.

Přichodny dzeń, na sabaće, wona wotpočuje wot wšitkich napinanjow zašeho dnja. Pomha přečelkam přihotować wonjace wěcy a žalby. Hromadže z nimi žaruje. Číše powědaja sej žónske wo wulkotnych dnjach, jako su móhli Knjezej hišće služic. A potom přindže zaso nóc.

Tola po někotrych hodžinkach Marja Madlena zaso stanje. Budzi tamne, jenož zo bychu prawje bórce k rowu došle. Je hišće jara zahe. A žónske so scicha prašeja, hač drje jim straža dowoli, do rowa stupić a čelo žalbować. Tež tón wulki kamjeň čini jim starosće.

Bórce do zahrody dońdu. Něchtó njeje je po puću zadžerzał. Je hižom swětlišo, tola štomy njeju hišće prawje spóznac, jenož jako čmowe sciny. Marja Madlena počnje chwatać. Zawinje před tamnymi wot hłowneho puca na wusku šćežku, kotraž wjedže k rowu. Wuhladawši pak row, zo jej zecnje. Myli so wona? Tak jara kaž so tež prócuje, zo by so znjeměrnjena wutroba zas změrowala — napohlád wostanje samsny: row je zwonječesceny!

Hižom slyši podla sebjě swoje towarški. Tež wone widza, zo je kamjeň wotwaleny a zastup do rowa swobodny. Čmowy, strašnje čmowy a wopušćeny zda so jim row być. Tyšno jim je, jako do rowa stupja. Hladaja na kamjentnu lawu, na kotruž bě Jozef z Arimatije čelo položil. Lawa je prózdna. Njemyla so! (4. str. dale)

Kluč žiwjenja

Kluče zhubić abo zabyć, to nam we wšednym žiwjenju přeco dosć mjerzanja načinja. Tajki kluč wšak je trěbny, a tola so zwjetša jenož potom na njon dopomnimo, hdyž jón runje nuznje trjebamy. W bajkach wotewrja zloty kluč k hory a wulke pokłady, a hdyž wón tu njeje, potom ma potrjebny stawěk swójeho porsta woprować, zo by móhl wotamknýc durje, kiž jeho pušća k pokladam. Tak smy to husto w tajkich a podobnych powědančkach čitali. Před někotrymi lětami pisachu nowiny, zo je so džěco do tresora jedneje banki zamknyło. Bě sej tam hrajkalo a durje su so zaprasnyły. Tola nichtó njemóžeše kluč namakać, dokelž měješe jón džěco při sobi. Z lětadlom přiwjezechu mištra, kotryž so na wšě móžne zamki wustjeješe, a tón je tež skónčnje wbohe džěco před surowej smjerću wumožil. (Hakle njedawno je so pola nas tež jendźelski film w podobnym podawku pokazował. Snano jedna so tam wo samsnym džěsću. Ja to njewěm! Je sej snadź něchtó z was tónle film wobhladał?)

Smy wšak samo na sobi wšitecy jeći, popadnjeni, kiž nimaju jenož tudy na zemi wěstu smjerć před sobu, ale tež wěčnu smjerć, hdyž njepřinǎže mištr, kotryž ma kluč při sobi, zo by nas móhl wumoc před smjerću a helu. Z morwych stanjeny je zamki swójeho rowa rozlamá a z tym tež naš row. „A dokelž Chryst mój žiwy je, ja njemžu w smjerći wostać!“ „Ja běch morwy“, to njeje žana bajka, kotraž so započina ze słowkomaj: „Běše něhdy . . .“, ale wěrnosć, po-

slednja, hnady a spomoženja poľna wěrnosć! Ja běch morwy, to njeje žana přičina žarować a žalosćić pře něšto zhubjene, ale so wjeselić a wyskać. Wivít, wón je žiwy! Wšitke puća su spadane. A tak tež naše jónu spadaju. Nětk njeje wón wjace tón wbohi a wusměšowany a zasudženy, ale Knjez — jeho je kralestwo a móc a česć hač do wěčnosti! Njeje ćí to Twoja cyrkej hišće prajić móhla, njeje ćí to Twoja wutroba hišće wobswědčila, tak daj sej to wot jeho nje- přecelow prajić. Hdy njeby wón žiwy byl, by wón byl zabyty a jeho wučobnikam bychu bláznow rěkali a žaneje wloski njeskřiwili, tola z morwych stanjeny znjeměrnja swět.

Dokelž je Jezus žiwy, móže ćí wón dać swjatu swobodu a će wumoc wot wšeje kwakle helskich strachow, wot wšeje hrozny smjerće, wot wšeje bojosće před přichodom, wot wšitkich nuzow žiwjenja, wot wšitkich starosćow wšedneho dnja. Z morwych stanjeny će strowi w twojej nuzy. „**To stare je so minyło, hlej, wšitko je so nowe sćinilo!**“

Njewočakowany wusud

Zawěrnje njewočakowany běše wusud, kotryž wupraji přisažne sudnistwo w němskim měsće K. přećiwu 61lětnemu kowarskemu mištrej. Kowar běše morjenja dla wobskorženy. Sudnistwo pak bě jeho dospołnje wuwinovalo, po tym zo bě jeho druge sudnistwo před tym na čas žiwjenja do chlóstarnje zawrěć chcyło. Kowar-

ski mištr bu hnydom po tutym druhim procesu do swobody pušćeny. Stat je tež přewzał wšitke wudawki, kotrež je wobskorženy swójeju procesow dla měł. — We wusudze pak so praji, zo wostanje wobskorženy dale podhladny, byrnjež njeje so jemu ničo dopokazać móhlo. Prezident sudnistwa rjekny we swójim dosłowje: „**Zemske sudnistwo je Was wuwinovalo, dokelž njeje žanych dopokazow přećiwu Wam mělo. Z njebieskim sudnikom pak dyrbiće tule wěc sam wujednać.**“

Znajemy we swójim žiwjenju wokomiki, hdžež bychu nas wšitke sudnistwa tu na zemi bjez chlóstanja na drohu pušćili, tola naše samsne swědomje nas wobskoržuje. Hdyž jónu před njebieskim sudnikom stejimy, budže tež nas zasudzić dyrbić, dokelž smy wšitecy hrěšnicy a dokelž nimamy pola Boha dosć „mjena“. Wón móže nas jenož wuwinować, dokelž mamy rěčnika, kiž nas jenož njezakituje, ale samo wšu winu na so bjerje: Jezus Chrystus, naš Zbožnik.

Unica spes!

We šwicarskich Alpach je na jednym městnje dólč do skały wubity, a tam steji wulki križ z marmjela a na nim dvě słowje — „Unica spes!“ — naša jenička nadźija! Tutón križ staj nan a mać swójemu jeničkemu synej, kiž běše tam w nalěcu swójeho žiwjenja do hlubin padnył a so zaražyl, stajić dałoj.

Tež za tebe je križ postajeny nad hlubinami hrěcha, nad rozpadankami zboža a w čémnosći smjerće, križ twojeho Zbožnika! Što chceš na njón napisać? „Unica spes“ — jenička nadźija w žiwjenju a smjerći!

(Pokročowanje z 3. str.)

Z hrozny Marja Madlena tutomu napohladej wučeknje. Tajkale skaženosć, wboheho morweho, kiž so njemóže wobarać, rubić a wotnjesć! A byrnjež so jeho žiweho přescěňowali, tak njech jeho tola znajmjenša morweho na pokoj wostaja! Spěcha nětk wróćo přez zahrodu, poľna zrudžby a hněwa, zo njeje morwemu tule poslednju lubosć wopokazać móhla. „Ně, to sej njedam lubić!“ Nětk chce wona wučobnikow hromadu zwolać!

Čisće wujachlena přiběži k doměkej, w kotrymž dyrbitaj Pětr a Jan być. Ma lědma hišće mocy, wo durje kłapać. Ně, nětk nic so poddać! Z pjasćomaj wo durje bucha. Nutřka wostanje změrom. Staj wonaj wušłoj? Abo bojítaj so snano? Z podušnym hłosom jeju z mjenom woła. A nětko so durje wočinja, ale jenož tak, zo móže so wona runje nutř šmórnyć. Wustróženymaj mužomaj powěda: „Woni su Knjeza — z rowa — wotnjesli — a my — my njewěmy — hdže so jeho donjesli . . .!“

Pětr a Jan so na to spěšnje wotalitaj. Marja Madlena hlada za nimaj. Wonaj přejara spěchataj, zo by jeju dosćahnyla. Ale čehodla tež? Pomaťu a sprócna dze zaso puć k rowu wróćo. Tam nikoho wjace njenadeńdže. Tamne žónske su wěsće tež ze strachom čekle, a Pětr a Jan staj naj-

skerje hnydom dale chwataloj a nje-staj so tu předolho komdžiloj.

Tak zhubjena a bjezpomocna tu před rowom steji a wša běda a ból jeje wopušćenosće ju přemóže. Nětko, hdyž su tež hišće jeho čělo rubili, zda so jich njeskutk hakle tak prawje zdokonjany. Marja Madlena pláka. Štoha sej hišće na tutym swěće chce, hdžež je wša lubosć doskónčnje zahinyla? Pláka a pláka . . .

A nětkle so sta, džiw wšěch džiwow, — w tej samej hodžinje, w kotrejž čuješe so Marja Madlena do najhlubšeje čémnoty zastorčena! Kak móhlo so to hinak powědać hač ze słowami scěnika Jana, wučobnika, kotrehož měješe Jezus tak lubo, a kotremuž je Marja Madlena wšitko, štož je nětk nazhoniła, wupowědała:

„A pláčo pohlada nutř do rowa a wuhlada dweju jandželow w bělej drasće sedžo, jednoho k hłowam a druhého k noham, hdžež běše Jezusowe čělo ležalo. A taj džeštaj jej: ‚Žónska, što plačeš?‘ Wona džeše jimaj: ‚Woni su mojeho Knjeza přeć wziali, a ja njewěm, hdže su jeho položili.‘ A hdyž to wurěča, wobroći so do zady a wuhlada Jezusa stejo, nje-wědžeše pak, zo by to Jezus byl. Rjekny Jezus jej: ‚Žónska, što plačeš?‘ Koho pytaš?‘ Wona sej myśleše, zo je to zahrodnik, a džeše jemu: ‚Knježe, sy ty jeho wotnjesl, dha powěs mi, hdže

sy jeho položil? Dha chcu jeho wzać. Rjekny Jezus jej: ‚Marja!‘ Wona so wobroći a džeše jemu hebrejski: ‚Rabuni!‘ To je: mištrje. Rjekny Jezus jej: ‚Njedotknj so mje; přetož ja hišće njejsym horje stpil k swójemu Wótcej. Dži pak k mojim bratram a praj jim, ja du horje k mojemu Wótcej, k swójemu Bohu a k našemu Bohu!‘ Marja Madlena přinǎže a připowědaše to tym wučobnikam: ‚Ja sym Knjeza widžala, a to je wón mi prajił.‘“

Tole dožiwić a připowědać móc, k tomu bu Marja Madlena wuzwolená, tale žona, kiž jenož hišće do toho wěrješe, štož měješe před woćomaj — do smjerće. Wona běše přeni čłowjek na tutym čémnym swěće, kotrejž je so z morwych stanjeny Knjez zjewil, snadź jeje wulkeje lubosće dla, kotruž tež njeje smjerć přewinýc móhla. Wona njebě ničo wjace woćakowala. A runje jej je Bóh wšitko daril. Za nju bě swět zhubjeny. Bóh stwori jej nowy — jej a nam wšitkim, z luteje lubosće, kotruž sej njezaslužimy. Wot toho časa so blyšći, najebeć hrěcha a smjerće, lubosć Boža w z rowa stanjenym Chrystusu jasně hač tedhom jutrowničku rano slóncu na položonym njebjju.

M. Wedemeyer

Chrystusowy swjaty row

We wšěch časach su pobožni křesćenjo do Jeruzalema putnikowali, zo bychy tam row našeho Knjeza, swjaty row, wopytali. Wěmy tež, zo su sej ludžo łopješka woliwowca slać dali, kotrež su do toho na swjatym rowje ležale, a je potom sobu do swojeho rowa wzali. Tola my wšitcy wšak wěmy, zo njetrjebamy hakle do Palestiny pućować, zo bychmy so k swojemu Wótcej w njebjesach z prawej nutrnosću modlić móhli. Jezus je džěn sam wonej samaritскеj žónskej prajił, zo mamy so k Bohu modlić w duchu a w prawdze! A tola njeje to jenož za našich bratrow z druhich křesćanskich wěruwuznaćow wažne, jónu stać při swjatym rowje. Tam je so tón podawak stał, na kotryž njejsu so jenož stawizny a kultura Ewropy založile, ale předewšěm wša naša zbožnosć, naše žiwjenje. — A nětko so prašamy: Kajki ma Jezusowy row napohlad? Tutón row słuša sobu do kompleksa Cyrkwje swjateho rowa, kotruž je kežor Konstantin w přenjejoj 4. lětstotka swojej maćeri Helenje k česći natwarić dał. Nimo Jezusowego rowa chowa tale cyrkej tež wšelke druge dopomnjeća na Knjezowe ćerpenje. Wosrjedź cyrkwje je twarjenčko same za so, takrjec jedna cyrkwička w cyrkwi. Hdyž džemy do cyrkwje z rańšeho boka, mamy před sobu mału rumnosć, lédma džesać kwadratnych metrov wulku. Wona rěka Kapała jandželow a nas dopomina na podawak, kotryž so sta jutrowničku rano. Wot tam nas wjedže niska chódba do hišće mjeńšeje rumnosće. Na wjerchu wisaja wšelke lampy, 43 jich je. Su drje to zwjetša dary džakownych putnikow. Na zadnim boku steji zwjetša ćmowa postawa: grekski mnich w čornym talaru, kiž ma swjaty row wobstražować. Na prawo widžimy lawku z marmjela (marmora). Snano kleči před njej runje jedyn tajki putnik a so nutrnje modli, při tym běly kamjeń košo. Tu je městno, na kotrež su pobožni křesćenjo ze wšěch krajow a ludow hižom na 1600 lět dolho swoju nutrnosć a lubosć a swoje počesćowanje zložowali. A to tež nas ludźi z Ewropy, za kotrychž je tola tu w ranju wjele dziwneho a njezwučeneho widzeć, hłuboko hnuje. Pomodliwši so čicho wotsalimy, z chribjetom k durjam, tak kaž je to wažne prawych putnikow.

Tola zdomom so prašamy, hač smy tu woprawdze swjaty row widźeli. Wěmy wšak z Biblije, zo bu Jezus zwonka města křižowany, „wonka před wrotami“ rěka w lisće na Hebrejskich. Tu pak smy wosrjedź města! Kak to?

Haj, najprjedy ma so prajić: To tola njemóže a njecha docyła **tón** row być, kajkiž je jón tehdom naš Knjez

Jezus wopušeł a zawostajił a kajkiž su jón jeho wučobnicy potom namakali. Wěmy tola dosć derje, kak husto su wójny a zběžki zachadžale a kak husto je so při tym swjaty row zničil, wotpalil abo wurubił! W běhu šesnaće lětstotkow so tola wjele přeměnja. Wěmy, kak je to tu pola nas doma. A runje tak je to w Palestinje. Tež tam je so kolo časow přeco dale wjerčało, dokelž Palestina tola skónčnje žadyn muzeum njeje.

Kak pak přindže, zo je Cyrkej swjateho rowa wosrjedź Jeruzalema? Z pomocu zemjepisnych kartow, kotrež su husto našim Biblijam přidate, widžimy wokolnosć Jeruzalema. Najstarši Jeruzalem běše cyle na južnym kóncu jedneje z wobaju hórkow, na kotrymajž stare město tež džensa hišće steji. A wot tam je so město přeco dale do sewjera wupřestrěwało. To so hodži jasnje dopokazać, nic jenož ze spisami židowskeho historikarja Jozefusa, ale tež naši džensniši archeologjo to wobkrućeja. Je bjeze wšeho móžno, zo běše městno, na kotrymž steji džensa Cyrkej swjateho rowa, w Jezusowym času zwonka měščanskich muri. Haj, mamy samo dopokazy za to. W jednym rōžku mjenowaneje cyrkwje, čisće při swjatym rowje, steji hišće druhej rowaj. A stej samsnej, kaž je mějachu w Jezusowym času: stej do skały wubitej. A wěmy tež, zo njejsu tehdom w měsće nutřka chować směli. Tak sej móžemy zwěrić prajić, zo stej tutej rowaj tehdom zwonka prjedawšeho Jeruzalema ležaloj, tež Jezusowy row!

Kak běše to do toho, prjedy hač je kežor Konstantin cyrkej založil? Kak su na to přišli, zo je runje **tam** Jezusowy row byl? Rěka, zo su na tutym městnje Jezusowy křiž namakali. To wšak by pola toho abo tamneho dwěle wubudzić móhlo. Tohodla je trjeba prajić: Njemóžemy sej předstajić a njemóžemy sej myslić, zo je so row Jezom Chrysta hdy zabyć móh! Wot toho časa, zo je naš Zbožnik hišće na zemi žiwy byl, su tola přeco křesćenjo w Palestinje a w Jeruzalemje samym žiwi byli. Dyrbjała mjez nimi jedna generacija być, kotraž by zabyła, hđe je so Chrystus pochował? Abo dyrbjała jedna generacija snano jeho row zaměnić? **To drje lédma!** To tola scyła móžno njeje, zo su křesćenjo, kiž su tam bydlili, hdy na Jezusowy row zabyli! Tuž smy sej cyle wěsći, zo plaći w Cyrkwi swjateho rowa słowo swjateho Pisma: „Hlej to městno, hđež běchu jeho položili.“

Z morwych stanjeny Chrystus pak měł nas bóle zajmować hač tón pochowany. Tak je to tež we swjatym Pismje, a tež Arabscy w Palestinje njemjenuja tule cyrkej, kaž my, Cyrkej swjateho rowa, ale „el-kiaeme“, to rěka: cyrkej z morwych stanjenja. Wo tym potajkim swědči tutón row, tutón swjaty row. Wón chce nas napominać, zo bychmy toho sławili a připowědali, kiž je smjerć přewinył. Tale cyrkej njecha našu wěru putać na swjate městno; wjele bóle tu plaći słowo japoštoła Marka: „Wón je stanyl a **njeje tudy.**“ Wón njeje morwy, ale je žiwy, wón je pola nas — hač do skónčenja swěta.

Rubi čitarjo!

Tele čisło našeho „Pomhaj Bóh“ njech je zaso za wšěch, kiž radži pobožne serbske słowo čitaja, dar k swjatym dnjam. Njeje pak to jenož čisło na jedyn měsac, ale na dwaj měsacaj, potajkim za apryl a meju. Tuž Was prosymy, swój přinošk na dwaj měsacaj zaplaćić.

Zdomom pak chcemy wozjewić, wot koho su wobrazy w našim łopjenu a što je je nam přewostajił.

Wobraz na 1. stronje je mólbja wumělca E. Pischela z Wóstrowca a je wuwzaty z dowolnosću Wartburgskeho naklada Max Kessler z „Křižneje protyki“. Wobraz na pjatej, potajkim na tutej stronje, je z ilustrowaneho bibliskeho zešiwka „Wulki wopor — Scenje po Janje“, kotryž je wušoł w Ewangelskim hłownym bibliskim towarstwje w Berlinje, wotnožka w Altenburgu. Wobraz pokazuje Cyrkej swj. rowa w Jeruzalemje. A wobraz na třećej stronje je wot wumělca P. Opitza a rěka „Chrystus jewi so Marji Madlenje“.

Wulka swójbja

Wósmý króć smy so 23. februara w Budyšinje na swój serbski kublanski dzeń zešli a je zawěsće njetrjebawše, wosebje wuzběhować, zo su tež tónkróć naši swěrní Serbja w bohatej ličbje přišli a wulku žurlu wosadneho domu na Hornčerskej wupjelnili. Přefelna, wutrobna atmosfera a zhromadnosť pod Božim slowom w maćernej řeči nas wšitkich přeco znowa na tutón dzeń do města wabi. To je tak wokřewjaca towaršnosť, za kotruž plaći rjane slowo: wulka swójbja!

Po zwučenym wasnuj mějachmy dopoldnja kemše. Bratr farar Šolta-Rakečanski předowaše a zložil swoje slowa na list japošola Pawola Filipiskim (3, 17–21), hdžež je řeč wotym, hdže je za křescana ta woprawdžita domizna. Kak wjele ludži pyta ju jenož na zemi, we swětnych wěcach a bohatstwach a njecha wědžeć, zo jenož „Hosćo smy na zemi“, kaž rěkaše heslo našeho schadžowanja. My křescenjo pak nječamy swoju nadžiju stajec na to, štož je zachodnje, ale na wěčnu zbožnosť, kotruž nam naš Wótč w njebjesach přilubja. To wšak wězo njerěka, zo ma cyrkej być žiwa za tolstymi murjemi. Ně, srjedža mjez ludom ma wona stać a jemu pokazować prawy puć do wěčneje domizny. Či, kiž su dotho w cubzje přebywać dyrbjeli, derje wědža, kak wozbožacy može nawróć do domizny być! Tak budže to tež jónu z njebjeskej domizny, přetož „naše měščanske prawo je w njebjesach, wotsal tež Zbožnika wočakujemy, Knjeza Jezom Chrysta, kotryž naše hubjene čěto přemění, zo budže podobne jeho krasnemu čětu.“

Po kemšach bratr farar Albert-Malešanski přeni přednošowaše a z rěčany a spěwanym slowom rjanosće zemje wopisowaše. Kak rjenje je Bóh Knjez wšitko stworil a zrjadował! A kak husto tola ze slepymaj woćomaj, njeslyšacymaj wuchomaj a zasaklej wutrobu po Božej stwórbje chodžimy! Njeprašamy so zwjetša jenož za wužitnosť teje abo tamneje wěcy? „Što mam z toho do wužitka?“ je naša řeč. A wšelkim je tež lěška kórkow wjele lubša hač blečk z něžnymi, luboznymi kwětkami, dokelž so jenož za materielnym wužitkom prašaja. A tola je Bóh wšemu, tež najmjeńšemu zwěrjatků a najnjenahladněšej rostlince dat swoje prawo a swoje městno tudy na zemi. Starosće dnja a jebanje bohatstwa nas daja a tyša a tam, hdžež bychmy so „čerstweje wody napić móhli“, chodžimy nimo. Kak jara staj tola kěrlušer Pawoł Gerhardt a naš Handrij Zejler z hnujacej lubosću a čućiwošću wobkedžbowatoj a wobspěwatoj Božu stwórbu! Hladajmy na Gerhardtowy kěrluš „Pój wutroba a wjesel so“, kotryž je farar-wupućowar Jan Kili a n tak rjenje serbsce zdrasćil! Kóžda z tutych pjatnaće štučkow zda so nam być jenički chwalbny spěw na Bože džiwu. Tulpy a lilije, škowrončka a solobika, baćona a sorku a druhu krasnosť, haj samo mašu pčółku njeje kěrlušer zabył. A wězo smy sej tutón kěrluš tež hnydom zaspěwali. Předewšěm smy před-

nošowarjej džakowni, zo je nam wšelke kěrluš a spěwy ze znatej wustojnosťo zanjest. Tola tež wjele drugeho směny ličić do rjanosćow zemje. Myslny jenož na pyšne města a wsy, na Bože domy a druge twary. (Koho tež njehnjuje přewšo luby napohlad našeho Budyšina, hdž po Wojerowskej droze jědžeš?) Wulcy mištrojo wumělstwa — kaž staj to Bach a Mozart na příklad bytoj, wot kotrejuž je nam farar Albert dwě kompoziciji na klawěrje zahrał — su tola dušu wotewrjenu měli za Božu stwórbu. Kak bychy hěwak hudžbu z tajkej kunjosću pisali! We wšěm rjanym, dobrym a nadobnym na swěće móžemy jenož widžeć Knjezowe dary, kotrež su nam do rukow date, zo bychmy je hladali a z nimi prawje gospodarili.

Předsyda Serbskeho cyrkwinskeho dnja, bratr farar Lazar-Bukečanski, móžeše nam potom předčitać wšelke postrowy z bratrowskeje Čěskostowakskeje. Smy wšitke dobre přeca z radosću a džakownosću přijimali.

Rozprawu Serbskeje superintendentury poda bratr superintendent Wirth-Njeswaćidlski. Wón džakowaše so našim fararjam, kotřiž z wulkej swěru a dosć woporami připowědaja Bože slowo w maćernej řeči. Spominaše na lubych zemrělych, na swěrneho bratra Jana Haješa, kotrehož mjenuje naš towarš senior K. P. Lanštjåk-Praski we swoim liscě „Wašeho Simeona“, na předawšeho Hućinjanskeho kantora Gustawa Hajnika, na Klukšanskeho fararja Jana Křižana, kiž by samsny dzeń swoje 81. narodniny měl, a na něhdysého Minakalskeho fararja Hendricha Bamža, kotryž je 22. februara 1957 tak zahe wot nas šol.

Po zhromadnym wobjedže, kotryž je nam luba Adamec swójbja přihotowala, džěchmy do popoldnišeho džěla našeho programa. Tu zanjese nam bratr Handrij Krawčik z Běleje Wody dwě pobožnej pěsni, kotrež bě wón sam jara wustojnje zeserbšćil. My so přeco zas wjeselimy, hdž jeho mjez nami wuhladamy. Bratr Krawčik běše prjedy byl předar pola adwentistow. Tola přeco je so prócowal wo dobre zwiski mjez nami. Wjele je wón přinošował ze swojimi darami, zo bychmy móhli wudać Scenje po swjatym Mateju, a tež džěna hišće sam sobu pomha při přeložowanju. (W lěće 1909 je w Smolerjec čišćerni wušla kniha Mjezynarodneho traktatneho towarstwa „Puć ke Chrystusej“ wot E. G. White. Štož dyrbjal ju wobsedžeć, nječ wě, zo je wón ju přeložil a farar Matej Urban korigował.) — Wjeselimy so jara, zo je Scenje skónčnje wušło a zo smy džěl naklada hižom na kublanskim dnju poskićić móhli.

Bratr superintendent Wirth zaběraše so dušowpastyrské hišće raz z heslom dnja. Wón spominaše na pućowanje Božeho luda z Egypťowskeje do Slubjeneho kraja. Tak smy tež my po puću přez tutón swět, a tele naše pućowanje je naše přenje a poslednje. To rěka, zo je naš puć nam nowy a njeznaty, chiba zo wo nim wěmy, zo dyrbi za nas być wuski a wobčězny.

Tohodla njesměmy wudawać, kaž bychmy hižom wšitko znali a wědželi. Budžmy tohodla ponižni a woteurjeni za wšo dobre powučenje. My wšitcy pytamy swój puć, spytujemy to a druge a so nadžijamy lěpšeho přichoda. Takle mamy sebje a swójeho blišeho posudzować a činný to z wěstym humorom, kiž wuchadža ze zralosće, mudrosće, nazhonitosće, kiž móže so posměwać, ale kiž so njewošćerja ani njekichota. Budžmy čłowjekoko wulkeje, přefelneje wutroby, kotřiž so njeroztłobja, ale su zwólniwi, jedyn druhemu wodawać.

Dokelž smy jenož jónkróć na zemi, so kóždy boji, zo móhl to najwazněše a najrjeneše tutoho žiwjenja skomdžić, zo móhl chudy a wot žiwjenja zanjechany wostać. Tohodla tele styšne běhanje, staranje, džětanje, přemyslowanje, kak sej swoje žiwjenje najrjenešo wuhotujemy a zarjadujemy. Tak je to pola tebe, a njehněwaj so na swójeho bratra a mandželskeho abo susoda abo towarša, hdž so wón runje tak styšnje stara wo zbože swójeho žiwjenja.

Hosćo smy na zemi! Hósć njeje w přnim rjedže zamolwity za hospodu, ale wón ma so we njej přistojnje zadžerče! My sej njejsmy čas ani wokolinu swójeho žiwjenja sami woběrali, ale smy tu a džěna namolwjeni, zo bychmy so přistojnje jako čłowjekoko zadžerželi. A hdž smy po puću do wěčnosti, potom nječ je naš najrjeneši nadawk, zo sej mjez sobu pomhamy.

Bratr Čabrán z Poršic přednjese nam tež lěta rjanu basen, kotraž nas napominaše k njebožanznemu wuznaću wěry. Bratr Laštich ze Strože pola Rakec zaběraše so skrótka z narodnym položenjom. Sotra Hempelowa nawjaza na jeho slowa a dopokaza, zo tola hlownu zamolwitosć za našu młodžinu w přnim rjedže staršej mataj. To plaći za woboje, za narodnosť a pobožnosť!

Rěčež so tež wo wšelkich waznych prašenjach wosadneho žiwjenja. Hlowny dyk běše naš lětuši Serbski cyrkwinski dzeń, kotryž změje tónkróć, da-li Bóh, čisće hinaši raz, dokelž chcemy jón zwjazac z wulětom do delnjoserbskich wosadow. Předysdwo Serbskeho cyrkwinskeho dnja móžeše wozjewić, zo su delnjoserbske wosady zwólniwe, tutón dzeń z nami hromadže wuhotowac. A tež generalny superintendent D. dr. Jacob-Choćebuski je swoju pomoc přilubil. Tajki džen by tež za naše narodne džělo woprawdže dobry wuspěch měć móhl.

Tak widžiće, zo smy na našim lětušim zeńdženju zaso tójšto wuradžowac a wobzamkowac měli. A při tym smy znowa začuwali, kak wjele swěrných dušow w našich serbskich wosadach mamy! To je widžeć na bohatym wopyće, na nahladnej kolekće (za „Pomhaj Bóh“ smy tam nimo mjeńšich darow wot lubeho bratra z Husčanskeje wosady samo 100 hriwnow dostali!) a na lubosći a zahoritósći. Mějće tuž hišće raz wutrobny džak, zo so tak swěru k nam dzeržić!

Boža móc je njewuslědzomna

Něhdy sym čitał, zo je jedyn profesor chemije bońk ze slěbra do někajkeje kisaliny položił. Po wěstym času bě so bońk zhubił, přetož kisalina slěbro rozežra. A profesorowi šulerjo počachu nětk na tym dwělować, hač je scyła možno, slěbro zaso wróćo dobyć. Profesor sypny wšelake chemiske srědky do kisaliny; a hlej, na dnje poča so zaso slěbro sadžeć. Profesor da slěbro zlotnikarjej donjesć, kiž z njeho zaso nowy bońk wudžěła, hišće rjeńši hač tamny.

Njezměje tež Bóh, kiž je přirodže tajke mocy dał a nam čłowjekam tak wušiknej ruce, móc, naše na próch rozpadnjene čěło zbudzić a hišće rjeńše stworić?

Wroblatko za hołbja

W někajkim chudym kóncu šwedskeho kraja namaka farar, kiž ze swojimi burami rady na hořtwnu chodžeše, cyłu kopicu blyščateje rudy (Erz). Jeho přeceljo jemu radžichu, do města hić a so tam prašeć, hač móhł to woprawdže wołoj abo cink być, kaž to někotři tukachu. Jedyn z burow pak poča na tym dwělować, zo móhła chuduška zemja tam tajki drohotny pokład chować. Tuž džěše a předa swój podžěl za sto tolerjow. „Wroblatko w horšći je wjace winojte hač hołb na trěše“, sej wón myśleše. Tola kak so zrudži, jako so wukopa, zo to njeběše ani wołoj ani cink, ale ryzy slěbro. To je jeho tak zmotało, zo je sej žiwjenje wzal. — Na tule stawiznu šwedskeje basnicy Selmy Lagerlöf dyrbyj přeco znowa spominać, hdyž su wšelakim ludžom tysac hriwnow w horšći wjace hódne hač Boža hnada w njebiesach — a tohodla tež klanca w awće lubša hač dowěra do Boha.

Z Chwaćic. W meji lońšeho lěta je so nam skónčnje po nimale dwěmaj lětomaj čakanja dowoliło, we Wulkej Dubrawje, kotraž do našeje wosady słuša, baraku natwarić. Hižom na džesać lět je so wo tym rěčało, dokelž njebě we Wulkej Dubrawje, hdžež mamy 2000 do 2800 dušow, žaneje rumnošće za cyrkej. Tak smy kemše a nabožne wuwučowanje w hosćencu wotměwać dyrbjeli.

Wjesele we wosadze běše wulke. To je tež widjeć na tym, zo je so nimale jeničce we Wulkej Dubrawje nawdało přez 3000 hriwnow. A to tež pokazuje sobudžěło wosadnych, kiž su nimale wšitke džěła, tež mulerske a čěslske, dobrowólnje dokonjeli. Firma Jeremias nawozy nam twarske džěle, cyhele a pěsk z Budyšina do Wulkeje Dubrawy. Wjele žonow a rentnarjow je tež při tym pomhało. Jim wšitkim chcemy so tu hišće raz zjawnje džakować.

Wjeršk we wosadnym žiwjenju lońšeho lěta běše na nježděli swj. Troji-

Z Bukec. Džakowni smy, zo mějachmy porjadnje dwurěčne Bože služby. Tri štworć lěta běchmy w našim rjanym wulkim Božim domje. Wězo je wón za naš čas na powšitkownych nježdělach skoro přewulki, wosebje na serbskich kemšach. Tohodla džemy přenje štworć lěta tež rady do našeho wosadneho domu. My so džensa hišće swojemu něhdyšemu superintendentej a fararjej Mjerwi džakujemy, zo je so jako młody duchowny před nimale 50 lětami tak swěru za twar tutoho domu zasadžił. Wulku žurlu nětko wobnowjamy, zo bychmy dostali dostojne městno za Bože služby w zymje.

Nadžijachmy so, zo loni dwaj nowej zwonaj dostanjemy. Wosadni su pěknje a lubje woprowali. Přilubjenej stej nam nětko za druhi kwartal 1961. — Rady spominamy na našu jubilejnu konfirmaciju, na kotrejž so na nježděli swj. Trojicy wokoło 50 jubilarow wobdžěli. Tež za tajku swjatočnosť móžemy wulku a mału žurlu wosadneho domu derje wužiwać. — Mějachmy štyri lěsne Bože služby: na Něćinskim hrodzišću, we Łusku, hdžež maja rjany park, w Rachlowje pod Čornobohom a w Lejnje pola rjaneho „Lěsneho paradiza“.

W lěcu sej tež rady raz tu abo tam dojdžemy. Tónkróć chcychmy blišu domiznu zeznać. Cyrkwinski chór poby w Hodziju, wopyta Klóštrsku cyrkej w Marijnej Hwězdze, běše w Kamjencu, we Wóslinku, hdžež je před ca. 50 lětami naš kantor Lodni jako młody wučer a zastupnik kantora swoju zastojsku službu nastupił. Jako čily 82lětny kantor, hišće nic čisće na wotpoćinku, so wón na tutej jězbje wobdžěli. — Sto ludži z wosady poby w Niskej, hdžež běchmy hosćo Bratrowskeje wosady. Jara nas hnuješe, jako sej wobhladachmy wustawy Znutřkowneho misionstwa za duchasłabych w Rózborku. W Zhorjelcu widžachmy Cyrkej swj. Pétra. —

cy, jako so pola nas cyrkwinske chory ze serbskich wosadow a z Budyšina zetkachu. Do swjatkow su naše žony cyrkej dokładnje wurjedžili a po swjatkach dosć tykancow napjekli, zo bychmy svojich hosći w konsumowym hosćencu pohosćić móhli. Zešlo bě so přez 200 spěwarjow a runje telko wosadnych. Wšelacy su so džiwali, zo je w cyrkwi hišće telko ludži, kiž tak wjesele spěwaja.

Tola tež dvě njeluboznej wěcy chcu naspomnić: Konfirměrować su so jenož jedyn hólć a dvě holcy dali, wot kotrychž bě jedna hišće z Kamjeneje, kotraž do Minakałskeje wosady słuša. Tola wosada je w bohatej ličbje na tutu Božu službu přišla, štož je tež kolekta dopokazała. — Hižom někotre lěta dolho wotměwaja so w Chwaćicach wob lěto jenož štyri króć serbske kemše. Prjedy je na serbske kemše přeco 20 ludži chodžiło, a nětko jenož hišće pjeć. Zo bychy tola Serbja skónčnje na serbske kemše chodžili! Ha.

Powěšće z našich wosadow

Naša Młoda wosada dojdže sej do Mišna, jako tam runje delegacija Rusko-prawoslawneje cyrkwje přebywaše a biskup Jan z Leningrada wosadu strowješe.

Bukečanska wosada je tež rjenje woprowała, mjenujcy — jenož w runych ličbach mjenowane — za našu cyrkej 4800 hriwnow, za krajnocyrkwinske zaměry 2200 hriwnow, w bližkich hodžinach 400 hriwnow, za ludowe misionstwo (na ewangelizaciji) 1000 hriwnow, za Znutřkowne misionstwo 500 hriwnow. To běše wšo hromadže wokoło 8900 hriwnow (lěto prjedy 8600 hriwnow). K tomu přidže hišće za zběrku Chlěb za swět wokoło 3000 hriwnow a — lěto do toho — za nowej zwonaj 20 000 hriwnow, za wobnowjenje piščelow a nowy pomnik wokoło 20 000 hriwnow. Při zběrkach na droze nahromadžichmy ca. 1500 hriwnow. Wšěm darićelam wulki džak!

Wukřćili smy loni 40 (51) džěci. Konfirmandow běše 32 (36) a wěrowanjow mějachmy 19 (23). Pochowali smy 47 (46) wosadnych a spowědných běše 1315 (459 muskich a 856 žónskich). To je 31 proc. wosadnych. Mjez nimi běše 274 tych, kiž na serbskich Božich službach k Božemu blidu přistupichu. 97 dušow bu doma woprawjonych.

Tajke zwonkowne ličby su wšak wazne a zajimawe, ale njejsu ženje rozsudžace za Bože kralestwo. Bóh hlada na wutrobu a do wutroby. Wo tym pak so njehodzi ničo statistisce rozprawjeć. To so hagle zjewi Sudny džeń. Zo móhli potom před nim wostać! K tomu pomhaj nam Chrystus, naš Knjez a Zbožnik! La.

Z Malešec. W našeje wosadze, kotraž ma 2025 dušow, bu loni 26 (83) džěci křćenych, 12 konfirměrowanych, 10 (21) porow bu zwěrowanych a 16 (75) wosobow pochowanych na pohrjebnišćomaj w Malešecach a Delnjeje Hórce. K Božemu blidu přistupi 586 wosadnych, 216 mužow a 370 žonow. W zašłym lěće smy 60 němskich a 26 serbskich Božich službow a 21 króć kemše za džěci měli. Na kemšach za džěci mějachmy w přerězku 50 džěci. Žony našeje wosady schadźowachu so nimale každy mjesac w Plusnikach a Malešecach. Tež wosadni mužojo su nimale každy mjesac rady na swój wječor chodžili. Kolekty je so nawdało na Božich službach 3592,42 hr., z nich 2055,81 hr. za našu wosadu a 1536,61 hr. za powšitkowne krajnocyrkwinske potreby. Wšěm darićelam nanajwutrobniji džak a Zaplać Bóh! Al.

Z Huski. Naš swěrný ewangelski Serb Korla Wirth, bur w Cokowje, je 2. měrca swoje šěsćdžesaćiny swjećił. W džakownosći za wšu swěru a lubosć, kiž je wón nam wopokazał, přejemy jemu wšo dobre do nowych džesać lět. Bóh Knjez budž z nim!

Z Njeswaćidla. Lubaj serbskaj mandželskaj Försterec we Wětrowje móžeštaj w februaru swój zloty kwas swjećić. Bóh chcył jimaj hnadnje popřeć miły wječor žiwjenja.

Hrono na jutrovník 1961 Što pytaće žiweho pola morwych?

(Lukaša 24,5)

Křesćanska cyrkej steji a pada z wuznaćom k žiwemu Knjezej Chrystusej, kiž je stanyl z morwych. To je a wostanje dobywarska jutrowna powěsć! Hinašu nimamy a njeznajemy.

Tež jako žony jutrowničku rano morweho Jezusa w rowje pytachu, rěkaše: „Što pytaće žiweho pola morwych?“ To je za nich wěsty porok. Njeje možno, Knjeza mjez morwymi namakać. Haj wšak, swět wonka je husćišo tak myslil a sudžil, zo njebě možno, zo možeše Chrystus zaso stanyć, dokelž je a wostanje po jeho měnjenju morwe, štož je morwe. Biblija runje nawopak sudži a pisa. Jako Pětr we swojim mócnym swjatkovnym předowanju wo tym rěčeše, zo běchu Židza Jezusa morili, kotrehož je potom Bóh zaso zbudžil, praješe: „Pře-tož možno njeběše, zo wón wot smjerće móhl zdžeržany býć!“

Z jutrowneho podawka slěduje za nas, zo je Jezus Chrystus tež w léče 1961 wopravdžita móc a awtorita, kotraž nas tež w našim cyrkwiskim a wosobinskim žiwjenju wjaza.

Tak dyrbymy móc, kiž w žiwym Zbóžniku mamy, tež wšědnje wužiwać. Chrystof Blumhardt, kiž je mnohim zawěsće po mjenje znaty, praješe něhdy: „Wjele jich je, kotrymž dosaha, zo wo Chrystusowym stanjenju z rowa steji w knihach a maju to za džiwny podawk zašlych časow, ale woni njewědža z tym ničo započěć za swoje žiwjenje. A tola je najwážniše, zo tutoho Zbóžnika mamy, zawěsće mamy. Džensa je žiwy, džensa je tudy, džensa dyrbiš jeho móc začuwać, zo so džensa twoje žiwjenje wot smjerće wuswobodži.“

Jezus, mój džěl, žiwy je, jeho zbože je tež moje. Jemu swjeću žiwjenje, wutrobu a myśle swoje. Slabeho wón posylnja; to je moja nadžija.

La.

Z Minakała. Lěto 1960 bě wulke a wuznamne lěto za cyłu našu wosadu a wosebje za Serbow. 18. a 19. junija mējachmy tu Serbski cyrkwinski džen, kiž stejše pod heslom „Jezus je prišoł, woheń zapalił na zemi.“ Naši wosadni su tutu zhromadźiznu z wulkej lubosću a zahoritosću přihotowali. Minakała wosada je so jara wjeseliła, zo njebě jeje próca podarmo, ale zo je telko hosći ze wšěch kóncow serbskeje krajiny do Minakała přišlo. Loňši cyrkwinski džen je nas wučil, zo je naša wěra wulka móc a tohodla budžemy hišće dolho na njón spominać. Chcemy so nadžijeć, zo změje Serbski cyrkwinski džen tež dale dobry wliw na našu wosadu a na wosadne žiwjenje.

Loni smy wukřičili 33 džěci, mjez nimi 18 holcow a 15 hólcow, lěto do toho bě jich jenož 25. Paćerskich džěci mējachmy 15 (12 holcow a 3 hólcow). Wěrowanje před Božim wołtarjom je sej požadało 14 porow. Bóh Knjez je z tutoho žiwjenja wotwołał 25 wosadnych, 9 žonow a 16 mužow. Z našeje cyrkwy su wustupili 3 wosoby, jedna žona a dwaj mužej. Spowědných mējachmy 654, 403 žonow a 251 mužow.

Druhi džen hodow swjećištaj, swój zloty kwas našeje swěrnaj serbskaj wosadnaj Arnošt B o m s d o r f a Awgusta rodž. Hejtmanec z Lipiča. Móžeštaj tutón džen strowaj a čitaj ze swojimi přiwnuznymi woswjećić. Bóh Knjez daj jimaj tež dale strowosć a swoje požohnowanje!

Naša wosada spomina rady na zašle lěto, dokelž smy telko rjanych zhromadźiznow měli. Naš nowy pozawnski chór pod wjedženjom kantora Herca je k tomu wjele króć přinošował.

Pj.

Z Wojerec. Do noweho džěla našeho města je loni wjele ludži přičahnyło; tola naša wosada njeje z toho wjele wužitka měla, dokelž wjetšina z nich njeje wjace w cyrkwi.

Wukřičilo je so loni 115 džěci, z nich bě 52 hólčatow a 63 hólčow. Konfirměrowanych bu 23 džěci, mjenujcy 12 hólcow a 11 holcow. Njewěmy, kelko procentow wukřčených džěci by to býć móhlo, Wěrowaće da so 40 porow a 148 stawow našeje wosady bu křesćanske pochowanych, z nich běchu 78 muskeho a 70 žónskeho ro-

du. Jara džakowni smy byli, zo je naša wosada w zašłym léče za Chlěb za swět woprowała 6171 hr. Do kolektow su naši wosadni woprowali 7631 hr.

Ale z tym njech je dosć z tymi pjenježnymi wěcami. Wážniše su duchowne wěcy. Wot 20. do 30. apryla mējachmy w našim Lutherowym domje biblisku wustajencu, kotraž nam pokazowaše rozšěrjenje swj. Pisma w jednotliwych lěstotkach mjez ludami a jazykami na našeje zemi. Loni mējachmy tež přeni króć zlotu konfirmaciju, na kotrejž wobdžěli so 70 ludži. Tutón swjedenž wostanje zawěsće wšitkim wobdžělenym w dobrym pomjatku. Znata „Leipziger Spielgemeinde“ běše dwójce pola nas.

W póstnym času hraješe „Nóčne sudjenje“ a w pózdнім léču „Korčak a jeho džěci“. Naša wosada čaka hižom na přichodny wopyt tutoho džiwnadneho towarstwa.

Cyrkwinske lěto skonči so w našeje wosadze přeco z bibliskim žydenjom. „Knježe, nawuč nas so k Bohu modlić“ je — kaž wěmy — heslo léta 1961. Tohodla běše tema bibliskeho tydženja Knjezowa swjata modlitwa — Wótče naš — a wukładowanje sydow próstwow je wosadze wjele darilo. Njech nas Bóh Knjez wučil, so modlić po jeho słowach! Gr.

Z Poršic. Tež pola nas w Poršicach je woporniwość wosady přiběrała. K hodam léta 1959 je so w našich cyrkwjach přeni króć namoľwajšo, woprować za hlódnych na swěće, a tehom smy nazběrali přez 1000 hr. Loni pak dóstachmy samo 3800 hr.! W januaru a februaru 1961 su wosadni hižom znowa přez 3000 hr. nawdali! Nimo toho zběramy we wosadze za elektriske zwonjenje. Tež za to smy hižom wjele darow dostali. Naša wosada ma 1590 dušow.

Wukřičili smy 26 džěcatkow, konfirměrowaće da so 7 džěci a wěrowanje před Božim wołtarjom přeješe sej 16 porow. Křesćanske smy pochowali 23 wosadnych, k spowědži přistupi 844 dušow a štyrjo su wustupili z našeje Ewangelskeje cyrkwy. „Pomhaj Bóh“ so pola nas jara pilnje čita. Mamy 165 čitarjow.

W Budyšinku bydli na farje knjez farar n. w. Kurt Handrik, kiž tu hižom wot léta 1926 skutkuje. W lubosći a džakownosći spominamy, zo knjez farar Handrik, kiž je loni swoje 75. narodniny měl, swěru a porjadnje wšitke serbske Bože služby, serbske spowědže a woprawjenje w domach wobstaruje. Wot léta 1955 mamy wob měsac jónu w Poršicach a Budyšinku serbske kemše. W Budyšinku je 584 dušow. A wukřičilo je so tam w zašłym léče 11 džěcatkow a konfirměrowaće dachu so štyrjo. Wěrowanjow mējachmy 7 a pohrjebow 9. K spowědži běše 332 stawow našeje wosady a z cyrkwy wustupila je jedna wosoba. Poe.

Krótke rozmoľwy na kublanskim dnju

Swěrný, pobožny serbski starc so mje prašeć:

„Maće džěci?“

„Haj.“

„Ja mam jich šěsć — a wšitke su pobožne. Za to so Bohu Knjezej džakuju!“

*

„Tu maće sto hrinow za ‚Pomhaj Bóh‘. ‚Pomhaj Bóh‘ mje přeco znowa zwjesela!“

*

Rozmoľwa mjez dwěmaj žonomaj: „Sym sej nětko sama swój ‚Pomhaj Bóh‘ skazała. Hač dotal jón čitach ze swojej sotru hromadže.“

„To sy prawje činiła. Ja na kóždy ‚Pomhaj Bóh‘ z wjeselom čakam.“

Tajka lubosć k našemu lópjenu je wulke wjesele a najrjeńša mzda za našu prócu!

*

Při předawanju Sćenja po swj. Mateju:

W Sćenju je na jedneje titulnej stronje napisane „Přeložk Michala Frencla — Znowa přehladała bibliska komisija ewangelskich serbskich fararjow —“

Jedyn swěrný Serb so tuž prašeć: „Je tón knjez Frencl džensa tež jow?“

Haj, Budesćanski farar Michal Frencl by cyle wěsće na kublanskim dnju mjez nami był, njeby-li hižom 29. juniju 1706 zemřěl!

Nakład Domowina. — Licenca č. 735 Wuchadža jónkróć za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamóľwity redaktor: superintendent G. W i r t h - Njeswaćidlski Čišeć: III-4-9, Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje